

"Herwonnen Levenskracht": boek der moeders, overgenomen uit het Sepher Chasidim oftewel Boek der Vromen II

<https://hdl.handle.net/1874/237293>

**„HERWONNEN
LEVENSKRACHT”**

BOEK DER MOEDERS

OVERGENOMEN

UIT HET

SEFHER CHASIDIM „ג”¹⁾

OFTEWEL

BOEK DER VROMEN II

DOOR DEN

HULP-BOETPREDIKER.

„1000ste duizendtal”.

1) Een in de tale Kanaans geschreven boek, bestemd voor den boer, de kleine luyden en den meerderen man, en vooral met liefde geschreven voor de moeders. Het zijn ideeën over kunstmeest en natuurlijke bevestiging, in verband met de kindervoeding en de

KINDERSTERFTE.

mm 2197

20397

203. G. 7.

„HERWONNEN LEVENSKRACHT”

BOEK DER MOEDERS

OVERGENOMEN

UIT HET

SEPHER CHASIDIM „ג”

OFTEWEL

BOEK DER VROMEN II

DOOR DEN

HULP-BOETPREDIKER.

„1000ste duizendtal”.

1) Een in de tale Kannaans geschreven boek, bestemd voor den boer, de kleine luyden en den meerderen man, en vooral met liefde geschreven voor de moeders. Het zijn ideeën over kunstnest en natuurlijke bemesting, in verband met de kindervoeding en de

KINDERSTERFTE.

Sèpher Chasidim „ג” (Boek der Vromen II), want het oorspronkelijke boek „Sèpher Chasidim”, — een buitengewoon zedekundig werk van Rabbi Juda (ben Samuel) ha-Chafid — dateert reeds van het begin der dertiende eeuw. De strekking van dit boek is het best te verduidelijken door het volgende citaat:

„Bedrieg niemand opzettelijk door uwe handelingen, ook niet een niet-Jood, zoek geen twist met anderen, ook niet met ongeloofigen. Wees eerlijk in uwen handel.”

AAN DEN LEZER!

Een groot man heeft eens tot een ander groot man gezegd: „Je doet mij denken aan mijn kleine broertje, die op z'n potje zit, en hij drukt, en hij drukt, en hij drukt, maar er komt niks!” Zegt Goethe niet:

„Es gibt im Menschenleben Augenblicke,
Wo man den Weltgeist näher ist, wie sonst”?

Waarde Lezer! Wanneer Gij in den aanvang lust voelt, ook mij eerstgenoemd citaat toe te voegen, vergis U niet, want het zou U ten

laatste wel eens kunnen toeschijnen,
dat dat kleine broertje een turbine-
vuurwerkbouquet moet hebben in-
geslikt, gezien de knappende, knette-
rende massa, die rondwentelend
neerploft.

Waarde Lezer! Mijn geweten
belet mij, U te misleiden!

„HERWONNEN LEVENSKRACHT”

BOEK DER MOEDERS

LEZING

Gehouden te .....

In de Katholieke bladen van 15 Juli 1915 leest men in een „Buiten verantwoordelijkheid der Redactie” ingezonden stuk, getiteld: „IJVERT VOOR DEN BLOEMENDAG VAN HERWONNEN LEVENSKRACHT”, o.a.:

„In alle bladen der Vakbonden in Nederland, leest men sedert eenige weken bovenstaande korte maar krachtige aansporing, die met duidelijke letters, midden in den tekst, op een in het oog loopende plaats dus, staat afgedrukt.

Het is echter noodig, dat deze actie niet tot onze R.-K. werklieden beperkt blijft, doch dat alle standen op dien bloemendag een schitterend bewijs van solidariteit, neen beter, van echte christelijke naastenliefde moeten geven.

De taak, die Herwonnen Levenskracht op zich genomen heeft, is een reuzentaak. Niet minder dan de krachtige bestrijding van de witte pest of der tuberculose, vooral in de kringen der werklieden, stelt Herwonnen Levenskracht zich ten doel.

. . . . .
 Met man en macht dan geholpen om den Bloemendag op 18 Juli te doen slagen.

Natuurlijk koopt iedere Katholiek op dien dag een bloempje voor grof geld. Niets dan zilver moet er in de busjes van de verkoopsters stroomen.

Oud en jong, rijk en arm, geestelijke en leek, man en vrouw, allen moeten helpen.

Vóór allen is het ook hier weer de vrouw, die het krachtigst helpen moet.

. . . . .

De Roomsche jonge dames boven de 16 jaar moeten dus maar weder, zooals verleden jaar, gemobiliseerd worden.

. . . . .

Op dan ten strijde, R.-K. jonge dames van geheel het land, tot welzijn uwer lijdende broeders en zusters in Jezus Christus.

. . . . .

Gods zegen ruste op den Bloemendag van Herwonnen Levenskracht!

Om dien zegen af te smeeken, zal op Zondag 18 Juli over geheel het land een generale H. Communie plaats hebben

van alle vrouwen en mannen, meisjes en jongelingen, die dien dag voor Herwonnen Levenskracht werken. Tevens worden verzocht om aan de generale communie deel te nemen alle leden van alle R.-K. Vakverenigingen in Nederland.

Dan zal op waardige wijze — èn door deze generale communie, èn door de krachtige hulp aan de tuberculoselijders — de 6e verjaardag van het Bureau voor de R.-K. Vakorganisatie, hetwelk 18 Juli 1909 werd opgericht, gevierd worden”.

Lijdende Broeders en Zusters in Jezus Christus! Lijdende Zusters en Broeders van àlle gezindten!

Welk een troost gaat er uit van de gedachte: „Herwonnen Levenskracht"! Welk eene kracht gaat er uit van dat ééne woord: „*Hèr-wonnen*"!

Ook van U, jonge vereeniginghe, die zich noemt „*Roomsch-Katholieke Vakorganisatie*", is kracht uitgegaan! Ook van U zal steeds meer kracht uitstralen, indien Uwe werken zullen blijven een reukoffer ter eere van den God van Abraham, Isaäk en Jacob, den God van Israël!

Maar bedenkt, dat waar eene *witte* pest vaders, moeders en kinderen verslindt, ook eene *zwarte* pest welig kan tieren!

* *
*

Bidden is schoon, zéér schóón!
Maar er staat geschreven:

„Ora èt labora!”
Bid èn werk!

God gaf U de macht om te kunnen bidden, maar diezelfde God gaf U ook het verstand om te begrijpen en de kracht om te werken. En bidden zonder werken is tot heden nimmer verhoord!

Bidden is slechts de juridisch-wiskunstige formuleeringhe van hetgeen GIJ wenscht. Bidden zonder logica en wenschen zonder

arbeid is strafbaar, omdat het tijdverspillinghe is, en buitendien... is het hoonen van Uw God! Want Gij, Gij zijt naar Zijn beeld geschapen en door de H. Communie zijt Gij geworden vleesch van Zijn vleesch, en bloed van Zijn bloed! En is God niet de Logos en de Logos niet van God?

* * *

Waar gebeden wordt, moet ook... gespijzigd en gelaafd worden. Bidden is hongerlijden, hetzij geestelijk, hetzij lichamenlijk, en hongerlijden is verlangen naar voedsel. Om te kunnen verlangen naar het brood des geestes, het Panis Angelicus, is in de eerste plaats lichamenlijk voedsel noodig.

Maar ziet! Door de hebzucht en

de waanwijsheid der menschen is de bodem en daardoor ons voedsel vergeven terwille van het gouden kalf.

Werpt een' blik in onze kindersiekenhuizen, in onze kraaminrichtingen! Werpt een' blik op die kinderen, op die moeders, die aan het ziekbed gekluisterd zijn en Gij zult leeren, wàt voeding is en wat slèchte voeding heeft kunnen verwoesten!

Gaat naar de badplaatsen en ziet de treurende menschengeraamten!

Gaat naar de doodenakkers en vraagt den schimmen der jonggeborenen, wat de oorzaak is van hunnen tè vroegtijdigen dood, en zij zullen antwoorden met weenen en tandengeknars en zij zullen U toeroepen: „Bidt, bidt, bidt! Want

de kunstmest, dien Ge zelf met bloedgeld betaalt, wordt ook Uw beul! Asini Asinorum!"

Gij, jonge vereeniginghe, die U ten doel stelt, de *witte* pest, de tuberculose, te bestrijden, wijd ook Uwe volle aandacht aan de *zwarte* pest. Pèst is pèst; of ze wit is of zwart. En waar pèst is, daar staat de dood met zijne zeis voor de deur.

Die *zwarte* pest is de hebzucht der menschen!

God gaf den bedienaren des Woords het woord om dat woord te gèbruiken, niet om het te misbruiken.

Bedienaren des Woords, wacht U voor die *zwarte* pest! Die pest is reeds in Uwe omgevinghe!

„Rust Roest”? Roest! Rust!!

En Gij, schapen, die ter slachtbank wordt geleid, vergeeft Uwen beulen hunne zonden! Dood is dood.... maar dood is ook leven!

Waar God het gebiedt, zullen menschen komen en waar menschen zijn, zullen ook menschen zijn, die kunnen bidden! Dat zij Uw troost! Want gòed bidden is denken en goed dènken is arbeiden.

En als er gòed gebeden en gòed gedacht en gòed gearbeid is, dan zal de slachtbank, die reeds zoo onnoemelijk veel offers eischte, worden gesloopt.

En Gij, herders! Weest barmhartig en goedertieren! Weest lankmoedig voor Uwe schapen! Helpt hen mede de slachtbank te verbrijzelen, want alsdan zullen de lammeren voor U huppelen en U

verwarmen met de wol hunner huid.

* *
* *

Ik had een boek geschreven . . . .
een boek! . . . . een dik boek!

Maar ik heb dat boek ten vure
gedoemd.

Heeft het nut een boek te schrij-
ven? Heeft het nut zijnen naaste
te verscheuren als een roofdier?

Neen, neen, driemaal neen!

Maar nù wil ik den Phoenix uit
zijne assche doen verrijzen, want
nù is het mijn plicht te spreken,
nù is het mijn plicht te schrijven.
Rust de waarheid nog niet steeds
onder de korenmaat?

Kàn ik spreken? Kàn ik schrijven?

Neen! Maar ik wil spreken en ik
zàl schrijven, — hoe dan ook.

Waarom?

Omdat de waarheid niet langer verborgen MAG blijven — de Engel des doods staat voor de deur!

Nog een wijle — nog een wijle — en onze eerstgeborenen zullen sterven als in de dagen van Israël! De Engel des doods zal ze wegmaaien in éénen nacht!

Màg ik de waarheid spreken, màg ik de waarheid schrijven?

Kan ik in deze de waarheid van de leugen onderscheiden?

Maar kunt gij dat, gij, die U uitgeeft voor leeraar van den volke en al te vaak zelfs voor profeet?

Ja, ik meen u, gij bevooroordeelde en bevoordeelde geleerden, gij cultuur-parasieten, die u laat kleeden en voeden als hoogepriesters der wetenschap, ik meen u, gij valsche profeten, wier kunstmest-zegekar

door een gouden kalf met Icarusvleugelen wordt getrokken en door den Mammon wordt geduwd!

Een zegetocht over rottende lijken en dat nog wel van menschenkinderen.

Een schoone zegetocht, voorwaar!

Eerst dan, wanneer uw rijk zal zijn verwoest, en uwe hebzucht gebreideld, die hebzucht, welke niet beter te vergelijken is, dan met de vraatzucht van een aasgier op een lillend kreng, eerst dan zal de mensch zijn „Hooglied” kunnen dichten!

* * *

Moeders, vrouwen en jonge dochteren!

Er zijn „Costuymen ende Usancien”, d. w. z. eerbare en goede gebruiken.

Een van die eerbare gebruiken is, dat beschaafde mannen nooit en te nimmer tot eerbare vrouwen spreken over dingen, die onwelluidend, onkuisch, vies of walgelijk zijn.

Waarom ik desalniettemin tot U heb durven spreken over mest?

Maar is de mest dan niet van God? Moeders, is de mest niet de voeding der planten en de indirecte voeding van Uw kind? En is slechte voeding niet eene macht, die Uw kind kan maken tot een' tuberculeuzen of rachiteuzen zwakkeling of tot een' hulpbehoevenden idioot?

Kan goede voeding er daarentegen geen krachtig, gezond mensch van maken, een' goeden engel, misschien wel een' koning, een' keizer, een'

wonderdoenden Heilige, of een' onfeilbaren Paus?

Heeft de God van Abraham, Isaäk en Jacob zelf aan de „Costuymen ende Usancien” gedacht, toen hij aan de oevers der riviere Chebar zijnen beminden en uitverkoren dienaar, den profeet Ezechiël, gebied, zijn „gerstenkoecksken met 's menschen afganghe te backen”? 1)

Neen, Moeder! Vies en walgelijk

1) Ezechiël Cap. IV, Vers 12 en 14: „Ende gij sult een gerstenkoeck eten / ende die sult gij met dreck van 's menschen afgangh backen / voor hare oogen”.... „Doe seide ick / Ach Heere Heere / Siet / mijne ziele en is niet verontreynight geweest, want ick en hebbe van mijner jeught af tot nu toe / geen doot aes nochte dat verscheurt is gegeten / nochte geen verfoeijelick vleesch en is in mijnen mont gekomen”.... „Ende Hij seyde tot mij: Siet / ick hebbe u runderen mist gegeven voor menschen dreck / soo sult gij u brood daer mede bereyden.”

bestaat niet, als het gaat om het leven van Uw kind. Nòch voor eene moeder, nòch voor een' medicus mag er sprake zijn van walginghe of viesheid.

Moeders! Aan U is de heilige plicht opgedragen te zorgen voor een beter nageslacht!

Wijdt alle aandacht, die in U is, aan de bemestinghe der vruchten des velds, dat is Uw plicht!

* * *

Kunstmest is goed, maar kunstmest is vergift, en gebruikt, zooals ten huidigen dage geschiedt, moet kunstmest op den duur voor plant, dier en mensch vergift worden, want men gebruikt nièt-ontgifte aanvullingsmest als éénige mest!

Dat onze wijze Koningin, dat onze vroede regeeringhe wake, opdat op den duur Hare onderdanen niet vergeven worden!

Dat is hun plicht — op poene van —!

* * *

Nu een woord aan U, vrienden! Want ook voor mij is de waarheid heilig, en het zoeken naar de waarheid de eenige reden om nog verder te willen leven.

Wij weten allen: ik ben ik, dat is gelijk aan ièt is nièts. Ik spreek tot U, nièt-bevooroordeelde en nièt-bevooroordeelde geleerden bij de gratie Gods! Gij hebt een' weg met doornen bewandeld en maar al te dikwijls distelen geoogst.

Ook zoo ging het mij!

Maar waar een wil is, is een weg — met doornen en met rozen. Er is een weg, die voert tot gedeeltelijk begripen en die niet is geplaveid met menschelijk geknoei, en niet bezoedeld met den drek van gouden-kalfaanbidders.

En die weg voert tot den bijbel der natuur.

Gij, collega's en Gij, menschen, die mede dat wegsken hebt gebaad in dat bijna ondoordringbaar oerwoud, Gij, die U hebt verwond aan de doornen en die, evenals ik, slechts eene enkele roos hebt mogen plukken, zet schouder aan schouder, opdat wij mettertijd onze kinderen mogen behouden.

* * *

Vrouw! Moeder! Hebt Gij het kind lief, dat aan Uwe zorgen is toevertrouwd? Hebt Gij lief, wat Gij met smarten hebt gebaard? Dan steun ons, naarmate Gij krachten hebt! Steun ons, want het gaat om het leven van Uw kind! Helpt ons de Pharizeërs en Sadduceërs te verdrijven uit den tempel en steenigt hen met de tafelen der wet! Verplettert hen, zij, die terwille van het gouden kalf rondansen op rottende kinderlijken!

* * *

Vrouw! Moeder! God gaf U het bewustzijn, hoè Ge Uw kind moet voeden, nog vóór het den eersten lichtstraal had aanschouwd. Hij gaf U het instinct, die voeding naar omstandigheden te kiezen.

Zoudt Gij Uwen lieveling een' steen of soms eene slang geven, als hij honger heeft?

Neen, want dan waart Ge eene ontaarde moeder, eene misdadige vrouw en de duivel zou Uw ingewand verscheuren en de eeuwige pijnen der hel zouden Uw deel zijn.

Kunstmest is vergift. Vergeeft men den bodem, dan vergeeft men de planten en daardoor de dieren, de menschen en de kinderen der menschen!

Kunstmest kàn echter voedsel worden. Maar wanneer en in welken vorm?

De voeding der plant komt overeen met de voeding van de vrucht Uwer ingewanden, maar de secundaire moederweelde, het kind te voeden, kent de plant slechts

bij uitzondering. In het algemeen is de plant dan ook aangewezen op eene min.

Maar zijt ook Gij niet aangewezen op eene min, wanneer Uwe borstklieren zijn verdroogd of wanneer Gij door ziekte geen levensvocht, doch gift produceert?

Vrouwen kunnen schoon zijn, als bloemen. Maar hun voedingscirkelgang blijft voor verdwaasden onaesthetisch.

Wèl geef ik gaarne toe, dat het idee „min” iets tegenstrijdigs en daardoor onaesthetisch is. Ook leed is onaesthetisch! Het gedwongen tegennatuurlijke stuit tegen de borst.....

Waar de moeder sterft, wordt het kind beklagd. Wie zou geen deernis hebben met dit hulpelooze

wezen? Maar als de moeder is heengegaan en het kind begint te verhongeren, mag aan aethetica niet meer gedacht worden. Er moet worden gehandeld, er moet worden opgetreden met oordeel des onderscheids.

Zoo niet, dan begaat Gij een móórd!

Vrouw! Moeder, aan wie de zware taak wordt opgelegd om van dat wezentje een mensch te maken!

Wat is Uw plicht? Uw plicht is, eene mìn te kiezen, eene gòede min.

Is Uwe huid blank, en zijn Uwe borstklieren verdroogd, dan zult Gij eene blanke moeder moeten sméé-ken, zich te ontfermen over dit wezen, want is het hemd niet nader dan de rok?

Maar woont Gij aan de over-

zeesche stranden, dan zult Ge dien heiligen plicht wellicht moeten overlaten aan eene kleurlinge, misschien wel aan een dier.

Doch, als de ure zal gekomen zijn, dat de tepel wordt gescheurd door den pasgeworden tand, wat dan?

Dan zult Ge heengaan naar het veld of naar de sawah en Gij zult de vruchten lezen en ze bereiden, zooals de mensch U heeft geleerd.

En als de zon hare jaartaak heeft volbracht, dan zal het zoogdier niet alleen met zijne melk, maar ook met zijn vleesch Uwen lieveling moeten voeden.

En heeft de volle maan zich dan weer voor de zesde maal weerspiegeld in het blauwe meer, dan zullen hièr het veld, de moestuin, de oofttuin, de zee en de rivieren,

dáár de sawah, de kěbon, de rimboe en de kali om beurten moeten voorzien in de behoeften van Uw kind.

En eindelijk, als de aerdkloot nog driemaal hare jaarbaan om de zonne heeft voltooid, dan zal dát kleine kind aan U, Moeder, zeggen, wat het noodig heeft, om te kunnen opgroeien tot een mensch.

* * *

Arme plant, waarvan de moeder is heengegaan, en waarvan vanden en barbaren de minnen hebben vermoord — uit hebzucht en waanwijsheid.

Arme wees, ten doode opgeschreven! Zelfs zonnegoud kan U niet redden.

Plantenmoeder! Wat zal Uwe vrucht baren?

* * *

Vrouwen! De plantenvoeding heeft meer gelijkenisse met de kindervoeding, dan Gij vermoedt!

Een kind is vleesch van Uw vleesch, bloed van Uw bloed, want vóór het 't levenslicht aanschouwde, werd het gevoed met Uw bloed.

Welnu, ook de plant heeft hare eigenaardige placentale voeding! Leeft de kiem niet de eerste dagen van het kiemwit, waarmede de moederplant haar heeft omsloten?

En verder — gelijk een pasgeboren kind, dat, indien de moeder sterft, aan de zorgen van eene min wordt toevertrouwd, zoo dient ook de ont-

kiemde plant, zoodra zij de zaadhuid heeft doorboord en het kiemwit heeft verbruikt, door één of meer plantenminnen te worden gevoed, d. w. z., dat het in den bodem moet vinden gemakkelijk verteerbare stoffen, afkomstig van daarvoor geschikte plantensoorten.

Maar welke plantensoorten moeten wij kiezen voor onze verschillende cultuurgewassen? En waar moeten wij die „minnen” zoeken?

Gaat naar de ongerepte natuur en aanschouwt met eerbiedig verlangen om te wèten, wat Uw God voor U wil openbaren als in een opengeslagen boek, dag voor dag, uur voor uur. Dan zult Gij de „minnen” voor eene bepaalde plant dáár vinden, waar deze plant in plantengemeenschappen voorkomt.

Het zou echter absoluut onmogelijk zijn, om voor het onnoemelijk aantal cultuurplanten op deze wijze „minnen” te verzamelen. Wij zullen ons dus in het algemeen moeten tevredenstellen met het kweken van „minnen”, die gemakkelijker en met minder kosten te bereiken zijn, evenals het kind zich dikwijls moet tevredenstellen met de melk eener kleurlinge, of van een dier.

* * *

En als de wortel is doorgegroeid en zich veelzijdig heeft vertakt, dan zal de plant meer consistent voedsel begeeren.

Dit voedsel is „minnenmelk”, plus colloïdale bodemverweeringsproducten.

En heeft eindelijk de plant hare pubertiteitsperiode bereikt, dan zal zij nog consistentere voedsel begeeren. Hare zuigcellen en hydropoten hebben zich dan volkomen ontwikkeld en ze is in staat de zware minerale kost te bereiden door de knagende werking harer zuigcellen op de bodemdeeltjes.

Wat verstaan wij hier onder zware minerale kost?

Kalk, kali, phosphorzuur, stikstof enz. van direct mineralen oorsprong, m. a. w. onze kunstmestzouten in hunne eenzijdige chemische samenstelling en hunnen te gebrekkigen vorm. Tevens zal de plant door dien gebrekkigen vorm heden niets, morgen te veel krijgen.

Voor ieder levend wezen is het van het grootste belang op tijd voldoende en gemakkelijk verteerbaar voedsel te ontvangen, terwijl herhaalde overdaad van onverteerbaar voedsel niet anders dan kan schaden.

Moeders! Voedt Uwen zuigeling niet met biefstuk en aardappelen, want dan zal Uw zuigeling ziek worden en sterven. En Gij zult Uwen lieveling begraven met een gebroken hart.

Maar wat doen onze kunstmest-impresario's anders dan zuigelingen biefstuk met aardappelen voeren?

En waarom doen zij het? Alleen terwille van het gouden kalf!

Moeders! Kunstmest is vergift!
Kunstmest plus aarde kan evenwel

voedsel worden, maar slechts dan, indien die kunstmest minstens een jaar in de moederschoot der aarde heeft vertoefd ter ontgifting. Dan pas is het voedsel geworden. Maar het is voedsel als biefstuk met aardappelen, dus geen zuigelingenkost, maar kost voor volwassen planten.

* * *

Laat ons dus tijdig zorgen voor „plantenminnen”, die rijkelijk melk afscheiden, en voor die colloïdale verweeringsproducten, die de overbrugging vormen tot het ontgifte minerale voedsel der pubertiteit. Dan zal de plant, het dier, Uw man, Gij zelf gezond blijven, en het kind, dat Gij zult baren, zal eene zon

zijn in Uw huis, de vreugde van Uwen ouden dag!

Moeders! Eischt voor allen, die Ge liefhebt, maar vooral voor Uw kind, dat onze vroede regeeringhe haren ijzeren arm zal aanwenden om verder onheil af te weren.

Moeders! Sticht ook Gij vereenigingen en noemt die: „Tot Herwinning van Levenskracht.”

Laat het doel van die vereenigingen in de eerste plaats zijn: de verbetering der voedingsplanten voor zoogenden, kinderen en zieken, en later, voor allen. En laat het middel, om tot dat doel te geraken, zijn: eene verbeterde bemestingsmethode op natuur-historischen grondslag 1).

---

1) Een helderen kijk op de noodzakelijkheid hiervan geeft o. a. eene brochure, die mij zoo

Dan, als Gij aldus gehandeld zult hebben, dan zal God, die door den driebond Zijner engelen Lilith, de eerste vrouwe Adams, de moordnaresse der eerstgeborenen, heeft geknecht, ook de volgelingen Liliths, die in ons midden zijn opgestaan, terugwerpen in den afgrond der hel. Want de God van Senoi, Sansasoi en Samangeloph waakt nog altijd!

Moeders! Waakt en bidt, bidt en werkt!

---

juist bereikt: „Meelvergiftiging of gebrek?” door E. van Dieren, Arts te Amsterdam (Hollandia-drukkerij, Baarn).

Evenals eene verkeerde bemesting bij de rijstcultuur de beri-beri kan veroorzaken door een gebrek aan voedingsstoffen ter instandhouding van het zenuwstelsel, zoo verwekt of versterkt de gebruikelijke verkeerde bemestingsmethode bij de overige cultuurgewassen ontelbare andere kwalen, door het ontbreken der natuurlijke, eigenaardige vermenging der voedingszouten.

Herwonnen levenskracht kan slechts verkregen worden met God, door God en van God! Keert dan terug tot dien God onzer vaderen en Hij zal U leeren de witte en de zwarte pest te bestrijden, Hij zal U leeren den bodem en diens vruchten te bewaken tegen de hebzucht der menschen.

God is God! Hij zal U de middelen geven om die hebzucht onzer naasten te breidelen. Muilbandt dan die hebzucht en Uwe kinderen zullen leven, zij zullen leven als gezonde, blijde menschen!

Alsdan zullen Uwe stemmen klinken als geschreven staat in het IXe hoofdstuk van „Hechaloth rabbathi.”

Als de stem van het water in 't ruischen der stormen, als de

stem van de golven in het blauwe meer, als in de Lente de zuidenwind er mee speelt, zoo klinkt de stem van het loflied op tot den troon der heerlijkheid, den koning der koningen prijzend.

Een galm van tonen! een machtig bruisen! want vele stemmen reien zich saam ten gezang tot den troon der heerlijkheid, om den geweldige Jacobs toe te zingen en duizendstemmig ruischt het omhoog: „Heilig, heilig, heilig is de Heer der ontelbare heirscharen!”

AMEN!

* * *

Waarom heb ik tot U gesproken in de tale Kanaäns?

Omdat de boetprediker U moet leeren in de taal der talen, want dit is de taal, die Gij geleerd hebt als zuigeling, als kind, als jongeling, als jonge dochter, als man, als vrouw, als vader, als moeder. •

Dat is de tale onzer voorvaderen, de tale des gemoeds, de tale, die spreekt tot Uw hart en tot den tempel Uwer ziel.

Dat is de taal der talen, die zal bestaan, totdat het laatste menschenkind tot assche is vergaan.

Zoudt Gij mij kunnen verstaan, zoudt Gij mij kunnen begrijpen indien ik U in eene andere tale zoude hebben toegesproken?

Neen, neen, neen! Gij zijt een kind der Kerke, de Kerke was Uwe

voedster, Gij hebt Uwe Kerke lief!

Gij voorgangers des volks, wat Gij weet, wat Gij spreekt, wat Gij schrijft, wat Gij dicht, Gij put het uit de oude bronnen van het uitverkoren volk. Vergiftigt dan die bronnen niet! Zij komen van God die de bron van alle wijsheid is.

Keert dan terug op den weg Uwer vaderen, die reeds het ware en het schoone wisten te onderscheiden van den poel des verderfs.

Keert terug tot de bronnen van Hebron, tot de wateren der Jordaan, keert terug tot de vleeschpotten van Egypte en tot de kwakkelen der woestijn. Maar vergeet vooral het manna niet, noch de korenschooven van Ruth!

NAWOORD

TOT DEN „MEERDEREN” MAN.

„Nous sommes tous pétris de faiblesses et d'erreurs; pardonnons-nous reciproquement *nos sottises*, c'est la première loi de la nature.”

(Voltaire : Dict. Phil. : Tolérance).

Gij, die U neer wilt zetten om voorafgaande regelen te critiseeren, ik bid U, overdenkt eerst de volgende gelijkenisse:

Mijn Buurman en de Ezel.

In het verre Oosten had ik een buurman, die eens zijn been verwondde met een bijl.

Hij nu vreesde zeer te sterven aan den tetanus.

Daar hij mijn vriend was, en hij tevens wist, dat ik ook zijn vriend was, spoedde hij zich tot mij, opdat ik hem zoude helpen in zijnen nood.

Ik deed zulks naar mijn beste weten en, volgens de nieuwste eischen der moderne wondbehandelinghe, spoot ik hem in met een Serum anti-tetanicum.

Nauwelijks had ik het verband met de laatste speld bevestigd, of mijn vriend werd paars van drift, begon te vloeken en te razen, pakte mij bij de keel, wierp me op den grond en snauwde mij toe:

— „Vervloekte vent! Je bent een ezel, een ezel, een ezel!”

Ik stond op en antwoordde met waardigheid:

— „Broeder, Gij hebt gelijk!”

Maar zelfs dat hielp niet. Integendeel, mijn vriend begon nog harder te schelden.

Toen riep ik met waardigheid:

— „Wee U, Broeder! Wie seght: Gij dwaes, die sal strafbaar zijn door het helsche vyer” 1).

Dat hielp! Mijn vriend werd be daard en begon te weenen. Met klagender stemme sprak hij tot mij:

— „Vriend! Wat hebt gij gedaan? Wilt gij mij blootstellen aan den tetanus inquisitionis insanabilis? Heeft onze Hadji niet bevolen, dat elke beenwond met kakkerlakkenolie en muggenvet behandeld moet worden?”

Ik antwoordde met waardigheid:

— „Broeder! Ook voor dièn tetanus wil ik U behoeden!”

---

1) Matt. 5 : 22.

En ik toog heen naar de rimboe en ving kakkerlakken en muggen, bereidde daaruit olie en vet, maar ik steriliseerde ze en mengde ze met een anti-septicum.

Daarmede bestreek ik de wonde van mijn vriend en hij weende en smeekte om vergiffenis.

Terzelfder ure kwam tot mij eene kleurlinge met een ezel, die onduelbare pijnen leed door de mishandelingen zijns drijvers. Ook hij zou onvermijdelijk den tetanus ten offer zijn gevallen, indien hij niet tot mij was geleid.

Ook dien ezel spoot ik in met het Serum antitetanicum, dat ik voor mijn' vriend had gebruikt.

En ziet! Deze ezel genas eerder dan mijn vriend!

* * *

Broeders! Voorwaar, voorwaar, ik zeg U: de tale Kanaäns is gelijk aan de kakkerlakkenolie en het muggenvet.

Meerdere man! Uwe ziele weent en Ge beticht mij sarcasmen te hebben geschreven? Broeders! Eilacie! Gij hebt gelijk!

Maar bedenkt toch oök, dat een sarcasme kàn zijn ... de uiting van de hoogste smart, en dat, waar dwaasheid is geschreven, dikwijls waarheid verborgen is.

Heeft niet onzen Desiderius Erasmus den „Lof der Zotheid” gedicht? En is voor hem geen standbeeld opgericht?

REPLIEKEN OP CRITIEKEN.

„Rocheit ook de woudezel bij het
jonge gras? Loeit de os bij zijn
voeder?“ (Job VI : 5).

Mijne Beminden!

Critiek uitoefenen op het Woord, het doen en laten van een' bedienaar des Woords is slecht, is uit den booze. Het is het vuigste middel van Satan, den mensch gegeven, om zijns naasten brein te vergiften. De gruwelen der Hel zijn dan ook nog te zacht voor hen, die zich van dat middel bedienen. Ik weet het!

Doch den boetprediker is het een heilige plicht, zulks ten allen tijde met liefde te doen. Quod licet Jovi, non licet Bovi!

Broeders! Gij hebt mij dan voor de voeten geworpen, dat ik de tale Kanaäns belachelijk gemaakt zoude hebben.

Eilacie, Broeders, niets is minder waar. Ik zou met evenveel recht kunnen zeggen, dat Gij haar belachelijk maakt, want ik heb niet anders gedaan, dan hetgeen Gij dagelijks doet.

Wanneer Gij U tot de moeders of tot den minderen man in het algemeen wendt, waarom gebruikt Gij dan de tale Kanaäns?

Zoudt Gij indruk maken, zoudt Gij Uwe „geboden” opgevolgd zien, indien Gij U uitdruktet in

de tale des dagelijkschen levens?

Neen, immers!

Welnu, ook ik had iets tot de moeders en tot den minderen man te zeggen. Wilde ik nu eenige kans hebben, tot hunne harten door te dringen, dan stond mij slechts één weg open: Uw weg!

* * *

Er is „periculum in mora”, er is dringend gevaar bij uitstellen Uweren onzerzijds.

Het ware dan ook beter geweest, en meer Uwer roeping waardig, indien Gij U met mij haddet gekeerd tegen het voortdurend wassend gevaar, dat de menschheid bedreigt, in plaats dat Gij U opmaaktet om den vorm mijner ideeën te bestrijden.

Broeders, wat ik U bidden mag,

maakt den vorm mijner ideeën niet tot een steen des aanstoots, een „lapis infernalis et petra scandali”. Wie een’ berg te verzetten heeft, struikelen niet over een’ steen.

Zelfs al heb ik in Uw oog de tale Kanaäns te onpas gebruikt, bedenkt toch, dat het groote doel, dat ik bij dat gebruik voor oogen had, zóó edel is, dat het middel, dat ik er toe heb moeten gebruiken, niet onedel kàn zijn.

Broeders! Ten allen tijde hebben er „Heel- en Vroedmeesteren” bestaan, die medicijn wisten te bereiden, niet alleen voor den minderen man, doch ook, en vooral, voor den méérderen man.

De Christus was één dier uitverkorenen, evenals Multatuli, wien de bijzondere genade ten deel viel, een’

„Max Havelaar” en eene „Vorsten-school” te mogen schrijven.

De Christus is gehangen, vastgenageld op een „houten” 1) kruis, de vlinder in de „Vorstenschool”, werd levend op eene kurk gespeld, en Multatuli werd evenals de Christus gehoond en bespot — uit heerschzucht en hebzucht.

En evenwel, de Christus sprak steeds in de tale Kanaäns, deed wèl en zag niet om. Ook Multatuli sprak eene dergelijke tale, omdat ook hij begreep, dat die tale was eene medicijn: de medicijn der eenvoudigen van harte. „Hunner is het Koninkrijk Gods”. Ook Multatuli deed wel, toen hij den „Max Havelaar” en de „Vorstenschool” schreef.

Zoude de Christus diè tale ge-

---

1) Geen „IJzeren Kruis”!

sproken hebben tot den volke, indien die tale niet medicijn geweest ware?

De Christus sprak de tale Kanaäns, evenals de Wijzen vóór Christus. En ziet, de vroede mannen van heden gebruiken nòg die tale, wanneer zij tot den volke spreken.

Waarom?

Omdat de tale van den méérderen man slechts kan spreken tot het verstand van den méérderen man. Ook hunne tale kan medicijn zijn, doch slechts medicijn voor den méérderen man.

Broeders en Zusters! De tale Christi, de tale Kanaäns, spreekt tot allen en is medicijn voor allen! Is zulks ook het geval met de tale van den meerderen man?

Neen! Dikwerf zelfs is zij het tegendeel van medicijn. Wel zij het

verre van mij, hunne tale steeds te vereenzelvigen met die der Phari-zeërs en Sadduceërs, door wier schuld de Christus werd gehangen en vastgenageld op een „houten” kruis — uit heerschezucht en heb-zucht. Maar wáár blijft, dat èn de Christus, èn de vlinder uit de „Vor-stenschool”, en Multatuli hebben geleden door den meerderen man. Zij verdienden het niet, zij waren onschuldig, en toch werd de meer-dere man hun beul.

Gij, meerdere man, die ter schole zijt gegaan bij de Pharizeërs en Sadduceërs, is beul zijn het eenig zaligmakende beroep?

* * *

Broeders en Zusters!

Gij verwijt mij, dat ik heb ge-schreven:

„Voorwaar, voorwaar, ik zeg U:
„De tale Kanaäns is gelijk aan de
kakkerlakkenolie en het muggen-
vet!” ”

Gij bijt mij toe, dat ik hoovaerdig,
pedant, arrogant, mecroyant, necro-
mant, ekinoklast, antichambrist,
antichrist, impressario van de hoer
van Babylon, ja wat al niet, ben.

Ach, Broeders en Zusters!

Reeds vóór Christus' geboorte
wist men menschen van ezels te
onderscheiden 1). Ook de Christus

1) Over de ezelinne Bileams konden de oudere
schriftgeleerden het evenwel niet eens worden,
daar er geschreven staat:

„De Heere nu opende den mond der ezelin,
die tot Bileam zeide: „Wat heb ik u gedaan,
dat gij mij nu driemaal geslagen hebt?”

(Numeri 22 : 28).

Ende ziet, zij konden den ezel geen ver-
standig woord doen spreken. „Quod licet
Jovi, non licet Bovi.”

wist, dat er steeds vele menschen zijn, veel dommer, heersch- en hebzuchtiger dan de domste ezel. Dáárom spraken Hij en Zijne voorgangers de tale Kanaäns, want ze wisten, dat domme menschen als ezels geleid moeten worden, met mooie, goede en vriendelijke woorden. Maar soms ook met de zweep 1).

Mensch! Wordt Mensch! Laat het mooie en vriendelijke woord Uwe medicijn zijn, dan kan de roede rusten, tot een zot zich verzet!

Broeders en Zusters! Zoude ik gesproken en geschreven hebben voor zotten? Neen, dat weet Gij wel beter! Heb ik niet gesproken tot de eenvoudigen van harte en is

---

1) „Eene zweep is voor het paard, een toom voor den ezel, en eene roede voor den rug der zotten.”

(Spreeken 26 : 3).

hunner niet het Koninkrijk Gods?

Tot U, eenvoudigen van harte, richt ik dan ook de volgende vertelling, want ik verwacht voor U, als Gij haar begrepen zult hebben, eene . . . . bijzondere genade.

* * *

De vertelling van de Klaproos.

Het was Zondag.

De zonne stond nog laag aan den hemel en ik ging henen ter kerke. Ik had behoefte, alleen te zijn met God.

Zonnegoud vloeide over akkers en weiden, maar ééne klaproos was nog niet bloedrood.

Stemming heerschte alom.

* * *

In de kerk..... Kleurfonteinen
 dartelden door blauwe gewelven,
 maar er was rust, weldoende rust.

* *
 *

Opeens luidden de klokken en
 een stroom van licht wischte weg,
 wat mooi was. De kleur der Hei-
 ligen verbleekte, als wilden zij zich
 terugtrekken in de duisternisse. Er
 naderden menschen.

Mijne stemming was als versteend.

* *
 *

De priester betrad het Heiligdom,
 en nadat hij zijne officie ten deele
 had verricht en opgeklommen was
 ten sermoene, sprak hij tot den volke
 met oog- en handmisbaar:

„Ze hebben Hèm voor de voeten
 geworpen . . .”

En ziet, de nekrimpelvuile, onwelriekende boer, die vóór mij zat, verschrikt door dat dreigend handgebaar, dook schichtig ineen, daar hij in zijn' eenvoud meende, dat op hem geworpen werd.

* * *

Ontstemd verliet ik de kerk.

* * *

Goudstof danste over weg en veld.
Blauwer was de korenbloem en ook die ééne klapproos had nu den laatsten dauwdrop afgeschud en loom, ... wulpsch ... ontplooide zij hare bloedkroon, om nog meer haren boezem te kunnen ontblooten, smachtend ... naar de geneughten der liefde.

Hoe mooi was die klaproos.

* * *

Ik sprak met God, ik sprak met die klaproos en ik sprak met den vlinder, die de klaproos had willen kussen, indien niet eene zwaluw hem hadde verontrust.

Stemming heerschte alom!

* * *

Ik hoor geritsel, ik hoor het getrippel van vier fluweelige pootjes, ik zie een hondje, een jong hondje, en achter dat jonge hondje zijn' baas, den bedienaar des Woords.

Het hondje rent naar die klaproos, die zoo mooi was en wil zijne officie als hond doen: ook hij licht een poot op.

* * *

Toen, in eene opwelling van drift, riep ik „Rabsaké” 1) tot den hond en ik greep naar een' steen. Maar een mannengreep belette mij dien steen te werpen. Het was de „klauw” van den bedienaar des Woords.

Hij sprak: „Smies nou det erm hündsche net! Dè mos ja auch sieken... Det duit er ja immer hie!”...

Sic transit gloria mundi.

Ontstemming heerschte alom!

* * *

Ik was verstoord op den hond en op den bedienaar des Woords, ik wilde „raka” 2) tot hem zeggen,

1) Koningen II 19 : 4: Rapsake = Hij, die gezond is, om den levenden God te hoonen.

2) Raka, Syrisch scheldwoord (zie Matt. 5 : 22).

doch daartoe ontbrak mij de tijd. Want ziet!... Daar rent de hond met den staart tusschen de beenen op drie pooten, huilende en jankende naar huis. De klaproos was voor bezoedeling bewaard.

Zoowel de bedienaar des Woords, als ik, wij brulden het uit van het lachen.

Wat was geschied?

De hond had met het oplichten van zijn' poot eene wesp gestoord, die onder een blad van de klaproos sluimerde; de wesp had hem in zijn' poot gestoken en reed nu in dolle vaart op den hond naar huis.

* * *

Het was warm, en omdat ik nog een' verren weg moest afleggen,

noodde de bedienaar des Woords mij uit, een dronk wijns met hem te drinken. Ik aanvaardde zulks gaarne en als wederdienst behandelde ik den poot van zijn' hond.

Wij spraken over vele nuttige dingen en kregen ten slotte bijna oneenigheid over de belangrijke kwestie, of het insect, dat den hond gestoken had, een gèp, een wieps, een weps of een wesp was geweest.

Maar wat ik hem niet vertelde, dat was de geschiedenis van den nekrimpelvuilen boer.

Du, Mensch, bleib' dumm,
 Doch werde witzig.
 Verzelh' dem Cohn sein Levy;
 Verpoene aber Itzig.

Du, Mensch, thu' wohl,
Doch frisz des Paradieses Kohl.

* * *

Mit deinem Hirt'
Du sollst ganz ruhig bumm'len,
Behüt' dich Gott,
Er wird dich nicht beschumm'len.

* * *

Frisz was du magst,
Und freue dich in Gott.

* * *

Mundus vult decipi.

* * *

Na deze dichtproeve rest mij nog slechts een antwoord aan de enkele critici — in vele opzichten trouwens antipoden van de tot dusverre besprokene — die mij niet, als deze,

met reeksen scheldwoorden overstelpen.

Hunne tegenwerpingen zijn samen te vatten in deze: „U heeft de waarheden, die uwe brochure bevat, zóó ingebakerd en zóó vreemdsoortig aangekleed, dat het de grootste moeite kost, ze „à nu” te brengen.”

Ziet hier, mijne heeren, als antwoord op Uwe tegenwerpingen, het recept, volgens welke ik die waarheden heb „aangekleed.”

RECEPT,

ten dienste van hen, die eene nieuwe idee willen propageeren.

a. Kleedt uwe ideeën zóó in, dat uwe toehoorders (lezers) er het eerste oogenblik niets van begrijpen. Zij zullen dan gaan denken en uitpluizen en ... het woord vindt ingang.

Spreekt gij daarentegen in de taal van den meerderen man, dan hebben ze reeds driemaal verkeerd gedacht, vóórdat gij uitgesproken hebt en het woord vindt geen ingang.

b. Doseert de waarheden, welke u bij ongeluk, of door eene bijzondere genade ontglippen, in onderdeelen van milligrammen, — want de herseninhoud der eenvoudigen van harte is klein en hunne hersenmaag uiterst gevoelig — en verpakt die onderdeeltjes zorgvuldig, licht-, lucht- en waterdicht in het bladgoud van de tale Kanaäns.

Dikwijls zijn deze voorzorgen voor den méerdereren man nog onvoldoende, vooral, wanneer door de artsenijen des Mammons zijn hart verstokt en zijne hersenmaag versteend is.

c. Vergeeft uwen naaste alle zijne dwaasheden, maar vergeeft u zelven nooit de dwaasheden, die gij begaan hebt, opdat niet van u gezegd moge worden:

„Vous êtes plus Jesuite que le Pape.”

En omgekeerd:

Vergeeft u zelven alle uwe dwaasheden, maar vergeeft uwen naaste nooit zijne dwaasheden, opdat niet van u gezegd moge worden:

„Vous êtes plus humain que le Christ.”

d. Gedenkt steeds: „Mundus vult decipi.”

De wereld doet,
Zoo ieder moet;
Zoo ieder moet,
De wereld doet!

* * *

TEN SLOTTE:

Een praatje met een achtenswaardigen en verstandigen uitgever.

„Zoude men tot eenen Koning zeggen: Gij Belial ¹⁾; tot de Prinsen: Gij goddeloozen?” (Job 34 : 18).

Edoch „Ik ben der woorden vol: de geest mijns buiks benauwt mij.”

(Job 32 : 18).

UITGEVER — Man! Heb jij dat geschreven?

AUTEUR — Dat denk je maar! Dat heeft de hulp-boetprediker geschreven!

UITG. — Mensch! Denk toch om je naam, je maatschappelijke positie, je prestige, je fatsoen...

AUT. — Uwees is zeker Hollander?

---

¹⁾ Bellial w. z. onwaardige. (Zie Deut. 13 : 13).

Uwees doet net precies als dat kleine broertje van dien grooten Hollandschen meheer, dat zelfs zóó met zijn fatsoen op den pot zat, dat ie drukte, drukte, drukte.... zonder dat er iets kwam. Amice! Wil je wel gelooven, dat ik slechts enkele Hollanders ken, die niet per dag drie dozijn maal over d'r eigen fatsoen struikelen en met d'r fatsoen de grilligste cake-walken dansen.

Maar zegt u mij eens.... is waarheid waarheid?

. . . . .

UITG. — Niet altijd voor een uitgever! Ook wij zijn, evenals de handelslui en de diplomaten, genoodzaakt een commercieele en een niet-commercieele waarheid

te onderscheiden. Maar daar moet je je maar niet verder in verdiepen, dat snap je toch niet, dat noemt men „la haute finance!”

AUT. — Luister eens, Amice! Van een litterairen naam en positie heb ik nog nooit last gehad, en prestige heb ik op andere menschen nooit kunnen uitoefenen om de doodeenvoudige reden, dat die andere menschen nooit zoo gek hebben willen zijn, om dat van mij te slikken. Daarenboven heb ik in mijn particulieren omgang de vaste gewoonte, slechts met verstandige menschen om te gaan.

En fatsoen? Wat de meeste Hollanders onder fatsoen verstaan, doet me onwillekeurig denken aan een miskraam, aan

griesmeelpudding met watergruwel en bessensap en aan vele andere leelijke dingen, zelfs aan dominee Van Grieken.

Ieder mensch meent van zich zelf, dat ie een voldoende kwantum deugdelijk fatsoen bezit.

Maar daar geloof ik nou niks van!

Fatsoen is een zekere „luxe de demi-vierge”, waarmee je wel eens geboren wordt, maar niet altijd mee dood gaat. Wordt fatsoen er in geranseld, dan springt het net als een aap, en zit altijd op een plaats, waar het niet zitten moet. Heb je ooit een keizer, een koning, een Amerikaan, een Engelschman, een Duitscher, een Alexander de Groote, een Voltaire, een Napo-

leon, een arts van Dieren, 1) of een ander groot diplomaat met een klisterspuit over z'n fatsoen hooren praten?

---

1) Schrijver over pseudoniemen en minderwaardigheidsstypen. Het is te begrijpen dat Arts van Dieren cum suis, sprekende over den schrijver van „J'accuse”, wenschen: „Det er deroet kömt, den rooien duvel!”, zooals ze in Maastricht zouden zeggen. Ik ben het in dit opzicht meer eens met F. C. in de „Nieuwe Amsterdammer” van 28 Aug. j.l., die schreef: „Deze J'accuse-schrijver heeft het gewoonweg niet aangedurfd openlijk alleen te gaan staan en het voorwerp van aller verachting, hoon en bedreiging te worden. Dat is menschelijk, zij het ook niet groot-menschelijk, en zijn boek boet er ongetwijfeld een deel van waarde en autoriteit mee in.” (Tusschen twee haakjes zij gezegd, dat deze reden tot anonymiteit niet bij mij heeft vóórgezetten, daar mijn pseudoniem slechts noodig was om te kunnen overdrijven en om meer te kunnen zeggen, dan 'n serieus mensch zeggen mag — hetgeen een boetprediker gewoonlijk doet, b.v. door, misbruik makende van zijne onschendbaarheid ter plaatse, zijne toehoorders en toehoordsters te betitelen met „Kinderen Belials”, „Brandhout der hel” (historisch) etc.

„Sla me dood, maar luister naar m'n woorden!” Kun je dat niet, goed; maar leuter me dan niet meer over fatsoen. Je hebt 't of je hebt 't niet, en als je 't hebt, laat 't dan rustig zitten. Ik zeg dat nou niet zoozeer met 't oog op 't gezicht, dan wel met 't oog (of met den neus) op den vuilen reuk. Heusch, geloof me, zoo'n ding ruikt dikwijls net als 'n geweten.

UITG. — Maar als 't begint te jeuken?”

AUT. — Nou, krab dan in Godsnaam, maar dan gaat 't jou ook net als dien aap in het knekelhuis, pardon in het „Kultur-Natur-Hysteriker Museum, die op een menschenskelet sprong en zijne handen en voeten prikte. Dat herinner je je toch wel? Hij be-

keek, berook en belikte toen zijn vier geboden met 'n wijs gezicht, vol afgrijzen en dacht (een aap kan men het mooie van de tien geboden niet laten begrijpen): „Zitten me daar waarachtig ook al ijzerdraden in?”

UITG. — Maar man, je misbruikt je talenten. Daar zul je nooit een uitgever voor vinden. En wat doe je dan?

AUT. — Wat ik dan doe? ... Wel dan ga ik eens een paar dagen naar de meest moderne handels-school, want daar leeren ze je, wat een negotie-man kennen moet. Je weet, zoo'n cursus bestaat uit vier lessen:

- 1°. Negotie (en petit).
- 2°. Zwendel (en gros).
- 3°. Debet en credit met een ge-

heim secreet in je grootboek.

4°. Over het arrangeeren van doodendansen à la Holbein (of Holweg) als je 't van je concurrenten niet winnen kunt.

En als ik dat alles ken, dan zoek ik me een compagnon, want ik vind dat werk wel een beetje vies.

Maar ik wil en zàl gelezen worden, niettegenstaande alle zwak- en heethoofden. Ook heb ik geen Keizer van Insulinde noodig, zooals Multatuli, en evenmin wensch ik om den evenaar te slingeren, vóórdat ik dit boekje gedrukt en gelezen zie.

Als de Nederlandsche uitgeverij dit boek niet wil uitgeven, dan zal ik een man van negotie charteren en ik zal dat boek op een

handwagen laten ronddouwen, tusschen de appelen, de peren, de pruimen, de abrikozen, tusschen de labberdaan, de kadetjes, de boter, de dadels, de bananen, de prij en het knuflook, tusschen de haring, de paling, 't vleesch, de harde eieren, de augurkies-in-'t-zuur, de komkommers-in-'t-zout, de spinazie, de andijvie, de sla en de wortelen, tusschen de melk, de worst, de kaas, de schink, de limonade, 't spuitwater, de tomaten, de asperges, de peterselie en de juin.

En die karretjes, zij zullen staan voor alle Nederlandsche kerken, voor alle Nederlandsche Gymnasia, Burger-, Kweek- en Normaalscholen en voor alle Christelijke en niet-Chris-

telijke tucht- en ontuchtscholen.

En ik zal dat boek laten venten op alle markten van Nederland.

En ik zal doen uitroepen:

„Menschen, dit is een slecht boek, maar 't gaat om het leven van uw kind!... Zijn er nog moeders in Nederland?“... Menschen, de „Hohe Kultur“ van deze droeve dagen maant ons voorzichtig te zijn met binnen- en buitenlandschen kanker!”

. . . . .

En se sulle staan met d'r karretje om twaalf uur, as de mensche geen tijd en veel honger hebbe en toch nieuwshierich sijn. En se sulle benne met s'n drie. Één sal winden blase in 'n fluit en singe: „Met me fluitje

van drie cente, vermoor ik al me concurrente", en in die tijd sulle d'r twee kadetjes met schink verkoope. En as de wind op is van die ééne — immer frisch und unversagt, bis die Melodie versagt —, dan sal een van de twee andere beginne met 't boekie voor te lese (want as je aan iemand een boek verkoopt, mot ie wete, wat 'r zooal instaat), terwijl s'n helpers kadetjes met schink verkoope.

Maar as die eene klaar sal zijn met lese, en de mense wille koopen 't boekie, dan sal die segge: „Ik mach fan de auteur geen boekie verkoope foor fier uur, want dan hebbe jullie weer honger en je bent noch nieuwshierich.”

Dan sulle se me kraampie òmtrappe en de boekies ratse en de heele „Beschierung“. En dan sal de pelisie komme en de assersansie sal motte betale de heele bedoedelarij en de fluit, die wech was gekomme en de buik van de man, die winde most blase in de fluit. En 't boekie, waarfan de auteur gesecht heeft, dat men 't mot verkoope foor vijfteen cente, sal die foor frache eene gulde vijflich.

En dan sulle alle drie beswere bij God aan de commessares van pelisie en aan de pientere jonge van de assersansie, dat se benne brafe mense, die al et geld, dat se beure afdrache an de auteur, die 't sal bestee'e foor de fereeneching „Herwonne Lefes-

kracht'' en foor vele andere seer sedeleke doeleinde.

Maar se motte'n laweit make as in de Tweede Kamer as Duijs spreek.

En de commessares sal se geloove en de pientere jonge van de assersansie sal sette 'n suur gesich.

. . . . .

Soo sulle se doen elke markdach en in alle stede van 't land. En als de kunstmest-syndicate of de geestelekheid komme om 't boekie wèg te koope, dan sulle se al de boekies, die se in foorraad hebbe, verkoope en de auteur sal de volgende dach nieuwe drukke.

En als de geestelekheid sal sien en de kunstmestsyndi-

cate, dat onse sakies goed gaan,

. . . . .
 Dan gane se self m'n ideeën
 verkoope in de form van 'n sur-
 rogaat, dan gane ze vertoone
 'n bioscoop van allemaal uitge-
 pieterde kindertjes . . . in de kerk.
 Dat sulle se dan noeme: „Sociale
 Actie.”

. . . . .
 Het zij zoo, want dan is mijn
 „boekie” goed geweest. Dan zul-
 len ook wij, eenvoudigen van
 harte, een' Bloemendag mogen
 houden voor ons lichamelijk en
 zedelijk welzijn. Het zal de
 Bloemendag zijn van de „Kultur”
 op een wezenlijk wetenschappe-
 lijke basis en tevens de begra-
 fenisfuif van verwaandheden,
 leugenaars en schacheraars.

UITG. — Man! Je doet me denken aan een voorstelling van een stierengevecht, dat ik ergens op een Europeesche diplomatieke kermis gezien heb.

De clown-picador, die op belachelijke imitatie-stieren zoo-vele vlaggetjes gegooid had, dat ie over z'n eigen vaardigheid enthousiast werd, decoreerde z'n collega, August den Dommen, die bezig was aan het publiek minderwaardigheidstypen-poseden te vertoonen, met een vlaggetje met scherpe punt, precies op... schoppen-aars!

Maar dat viel 'm niet mee! August sprong op als een bal en wierp zich als een boaconstrictor op den clown-picador. En als de mestprofes-

soren 1) niet tijdig ingegrepen hadden, was de clown-picador eerder dood geweest dan de stier.

Het was je reinste Laokoon-groep. Van alle kanten hoorde men oorlogsgeblaf (zooiets als „bellicum canere”!) 2)

AUT. — En dan wou je mij dus vergelijken met dien clown-picador? Dat spreekt mijn pseudoniem toch tegen. Of wou je soms beweren, dat een boetprediker een clown-picador is?

UITG. — Nee, dat niet! Maar ik kan me wel vergissen.....

Maar zeg es! Zouden er in

1) In een fatsoenlijk stierengevecht zijn er dito's, die den geproduceerden mest onmiddellijk moeten opscheppen met een blikkie en een harrekie.

2) De krijgstrompet steken.

Nederland ook nog eèrlijke menschen zijn?

AUT. — Man, je doet me denken aan je August den Dommen! Lees jij nou niet voor je negotie „De Standaard”, „het Handelsblad”, „De Oranjevaan”, „De Rotterdammer” en „De Tijd” en „’t Vaderland” en „De Gelderlander” en den „Limburger Koerier”, enfin, de heele Kelipboth en Sefhiroth.

UITG. — Ach, verwaar me, je bent de levende satan!

AUT. — I am not fishing for compliments! Heine, de grootste dichter heeft gezegd:.... „Meheer de Hindenaar” ist ein feiner Mann en nog wel een diplomaat!” Dat is eenen „Hie’er”, zooals wij in het Zuiden zeg-

gen, en als ie er niet was, dan zouden jullie geen cent verdienen.

Jullie, uitgevers, zoekt van de ster van Bethlehem tot in 't Groot Oosten en dan spoed je je als de bliksem om den Paus z'n teenen te kussen en, als er geen vrouwen zijn, dan kruip je in de synagoge in een bad. En dan verbeeld je je nog, dat je een gocheme, maar toch brave jonge bent, al ben je tachtig jaar.

Jullie hebt rare dogmatische ideeën — zelfs na je bad!

Dat doet me denken aan het gezegde van een Franschman, met wien ik op een Maandag in den trein naar Utrecht zat:

„Ah, mon cher ami! ces ronsards d'Utrechters, le lundi...! Ils sont tous dans le „Heere Heere!”

et jusqu'au jabot dans la fiente de boeuf", waarop mijn weder-vraag volgde: „Qu'est ce que vous en diriez, si c'était de la merde de chat?"

„Damm!!!”

Maar als boetprediker kan ik je nog troosten. De Heilige Augustinus heeft ergens gezegd:

„Een kind van zooveel gebeden kan niet verloren gaan,” zelfs niet in zoo'n bad!

Heb je nooit iets gelezen van Schoppau-ragout-pâté? Nee? Dan zal ik je d'r iets van vertellen. Hij heeft gezegd: „Ur-dreck wird lebendig” en ik zeg als Boetprediker:

„Liebst du, Mensch, das Weltwohl?
Beschau'e dann den Mist!”

Geloof je 't niet? Dan zal ik 't je bewijzen: Alle kwaad wordt veroorzaakt door de kunstmestzouten, die tegenwoordig verhandeld worden. Daardoor baart een moeder minderwaardige kinderen. Van die minderwaardige kinderen groeien minderwaardige pastoors, dominees, koningen, keizers, pausen, diplomaten, desperaten en advocaten, Jan Koopman, doktoren, professoren en . . . . slechte uitgevers.

Vanwaar denk je b.v. dat het komt, dat bijna alle dominees, pastoors, professoren, dokters en vroedvrouwen evenals de baronnen, graven, hertogen, koningen en keizers in deze droeve tijden, last hebben van niet gedetermineerde Kriegs-Spi-

rochaeten 1), die juist, doordat ze niet gedetermineerd zijn, zoo gevaarlijk, dikwijls zelfs onge-neeslijk zijn.

Of neem de godsdienst-spirochæta, die b.v. dominee van Grieken heeft aangetast 2). Dacht je soms dat hier de slechte kunstmest niet toe bijgedragen had?

1) Spirochæta pallida, de verwekker van de hersenverweking.

2) Ds. van Grieken schreef o. a. in de alles zaligmakende Rotterdammer van 16 Sept. 1915:

„Het volk gaat verloren.

De priesters bederven het.

De kerk weigert zich te bekeeren.

De Synode is zeker niet de minst schuldige;

Schrikkelijk weê wacht ons in dezen weg!”

(Dat door dergelijke uitlatingen „van bevoegde zijde” voor een leek de kerk hoe langer hoe meer gaat lijken op een conservenblik, waarin de klikjes van een oud geloof worden bewaard, zooals Schubin zegt, ligt voor de hand.)

Wat ik je brom, als dat zoo doorgaat, dan krijgen we een wereldbankroet!

Dan luizen ons de geeltjes, de bruintjes, de zwartjes en de blauwtjes. En als hun mocht blijken, dat de hooge oomes niet deugen, dacht je dan niet, dat deze er, hoepla, uitgekegeld werden?

En wat dan? Dan krijgen wij het rampzaligste, dat over de wereld kan komen: de Anarchie! En dan zullen jullie, commercieel schurftige uitgevers, tot de eersten behooren, die opgeknoopt zullen worden.

UITG. — Nah, nah! zoo'n vaart zal 't wel niet loopen.

AUT. — Nou doe je net als die pastoor (bien dodu) molletjes-vet in

een klein dorpje in Frankrijk. Op 'n goeien dag zag ik hem in stormpas voorbijhollen en daarachter m'n schoonmaakster, die riep:

„Eh ben, m'sieu l'curé, qu'est qu'y a?” waarop het hijgende antwoord volgde:

„Rien, rien, ma fille, c'est l'église qui brûle!”

En hij slingerbilde verder.

Maar in ieder geval, jullie, uitgevers, dient mede te werken, zooveel in jullie vermogen ligt, om te voorkomen, dat het wereldbankroet onnoodig verhaast wordt, dat is je plicht!

Ik hoop van harte, dat je je plicht zult doen.

UITG. — Ja, ja, je bent me'n een

Ik heb ook trouwens geen pretentie gehad om hooge poëzie te schrijven.

UITG. Hoor me zoo'n hemeldragon-der! Moet ie nu naar Meerenberg, of is 't een groot paedagoog?

AUT. Auf Wiedersehn, Droogstoppel! Stik in je boeken en verdwijn!

. . . . .
 . . . . .

„O, Heere, Jaag hun vrees aan: laat de heidenen weten, dat zij menschen zijn. Sela.” (Psalm 9:21). Want naar mij luisteren zij niet meer.

O, God! Laat mij voor één maal zijn Uw' Nazireër 1). Laat

---

1) Doelt op den Nazireër Simson, die door het uitspreken van „Het Schêm”, het zóó „uitgesproken woord Gods”, de macht kreeg om den tempel der Filistijnen te doen instorten (Richteren 16:28 en 30); Nazireër = de afgezonderde (Richteren 13:5).

mij voor één maal machtig zijn
— „Het Schêm” 1)!

En ik! Wee mij!... „Ik heb
mijnen rok uitgetogen, hoe zal
ik hem weder aantrekken. Ik
heb mijne voeten gewasschen,
hoe zal ik ze weder bezoedelen.
(Hooglied 5 : 3.)

En gij! Wee U! Gij hebt u
met dat voetwater verkwikt...
of verslikt! Maar de parel van
groote waarde, die met dit voet-
water werd uitgestort, hebt ge
niet gevonden!

Wee ons!

Maar Gij, enkeling, die deze

1) Reeds de Bijbel gewaagt van het doen van wonderen in den naam van God. (Hebr. be-schêm = door den naam.) De zoo aangewende naam van God heet: „Schêm ha-mephorasch” = de uitgesproken naam. „Het Schêm” is de afkorting van „Schêm ha-mephorasch”.

parel wèl gevonden mocht hebben,
verheug U met mij!"

Ach Herr, erleuchte alle dumme
Ochsen,
Damit sie fressen, saufen und nicht
boxen 1).

AMEN.

September 1915.

Kindjes, hinkt eens om de tafel,
Dan krijgt Opa 2) ook een wafel.

---

1) Dichter mij onbekend.

2) Wie is Opa? De Logos! Wat is dat?

93652

I N D E X.

	Bladz.
AAN DEN LEZER	5
HERWONNEN LEVENSKRACHT .	7
NAWOORD TOT DEN „MEERDE- REN” MAN	43
REPLIEKEN OP CRITIEKEN . .	48
EEN PRAATJE MET EEN ACH- TENSWAARDIGEN EN VER- STANDIGEN UITGEVER. . .	68

